

Národný štandard finančnej gramotnosti v podmienkach ZŠ Lehnice

Program finančnej gramotnosti na našej základnej škole vychádza z Národného štandardu finančnej gramotnosti, ktorý bol schválený MŠVVaŠ SR dňa 22. augusta 2014 pod číslom 2014-11498/40322:5-10E0 s účinnosťou od 1. septembra 2014).

Tento štandard definuje základnú finančnú gramotnosť (NŠFG) ako schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti (podmienené premennými ako vek, rodina, kultúra či miesto bydliska - stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie). Cieľom finančného vzdelávania je získavanie kompetencií nevyhnutných pre finančné a existenčné zabezpečenie seba a svojej rodiny a pre aktívnu účasť na trhu finančných produktov a služieb. Odborné pojmy sú len jedným z prostriedkov pre napĺňanie týchto cieľov. Súčasná spoločnosť je označovaná ako informačná. Preto je potrebné žiakov pripraviť na vyhľadávanie správnych informácií, kritické myslenie, rozoznávanie potrebného od zbytočného, odlíšenie pravdivého od nepravdivého i efektívne využívanie informácií. Oprieť sa možno o čitateľské stratégie a o kritické myslenie, ktoré žiaka povedú k zodpovednému rozhodovaniu.

Výučba je prednostne zameraná na získavanie zručností a rozvíjanie stratégií pre život:

- Ukazovať rozmanitosť ponuky produktov, služieb a inštitúcií – do vyhľadávania rozmanitých finančných produktov a služieb sú zapojení samotní žiaci.
- Venovať sa so žiakmi porovnávaníu podobných produktov a služieb, z ktorých žiaci vyberajú tie najvýhodnejšie pre danú situáciu.
- Sledovať so žiakmi vývoj niektorých produktov alebo služieb v čase.
- Rozvíjať stratégiu smerujúcu k informovanému rozhodovaniu podľa zásady „produkty, služby a inštitúcie sa menia, zručnosti ostávajú“ (napr. žiaci majú za úlohu vybrať najvýhodnejší úver pre modelovú rodinu s istými parametrami).

Úlohou finančného vzdelávania nie je len rozvoj orientácie v problematike financií, ale so žiakmi budeme precvičovať aj to, ako vybrať najlepšie riešenie za daných podmienok. Okrem ekonomických kritérií je potrebné zvažovať i okolnosti rodinné, spoločenské, právne, etické, ale aj ekologické. Najdené riešenia potom budeme porovnávať s osobnými preferenciami, skúsenosťami a intuíciou. Tento širší kontext predstavuje ďalej priestor pre ekonomicky zodpovedné rozhodovanie. Cieľom finančného vzdelávania je získavanie kompetencií nevyhnutných pre finančné a existenčné zabezpečenie seba a svojej rodiny a pre aktívnu účasť na trhu finančných produktov a služieb. Odborné pojmy sú len jedným z prostriedkov pre napĺňanie týchto cieľov. Súčasná spoločnosť je označovaná ako informačná. Preto je potrebné žiakov pripraviť na vyhľadávanie správnych informácií, kritické myslenie, rozoznávanie potrebného od zbytočného, odlíšenie pravdivého od nepravdivého i efektívne využívanie informácií. Oprieť sa možno o čitateľské stratégie a o kritické myslenie, ktoré žiaka povedú k zodpovednému rozhodovaniu.

Finančného vzdelávania má zabezpečiť orientáciu a prehľad vo finančných produktoch a službách, pritom je však potrebné rešpektovať zásadu všeobecnosti, aby vo vyučovaní neprichádzalo k propagácii konkrétnych produktov, služieb a inštitúcií.

Pri začleňovaní finančnej gramotnosti do výchovno-vzdelávacieho procesu uplatňujeme viacero prístupov. Predpokladom je úzka tímová spolupráca učiteľov.

Problematika výchovy a vzdelávania na podporu rozvoja finančnej gramotnosti je v rozsahu uvedenom v NŠFG povinnou súčasťou základného vzdelávania. Finančná gramotnosť je uceleným systémom finančného vzdelávania, a preto je dôležité zohľadňovať nadväznosť medzi prvým a druhým stupňom základnej školy. Naša škola finančnú gramotnosť začlenila do jednotlivých predmetov, uplatňujúc pritom medzipredmetové vzťahy. Nevyhnutná je schopnosť adekvátne používať základné ekonomické pojmy a vysvetľovať ich s prihliadnutím na jednotlivé vekové kategórie.

Úlohou finančného vzdelávania nie je len rozvoj orientácie v problematike financií, ale so žiakmi budeme precvičovať aj to, ako vybrať najlepšie riešenie za daných podmienok. Okrem ekonomických kritérií je potrebné zvažovať i okolnosti rodinné, spoločenské, právne, etické, ale aj ekologické. Nájdene riešenia potom budeme porovnávať s osobnými preferenciami, skúsenosťami a intuíciou. Tento širší kontext predstavuje ďalej priestor pre ekonomicky zodpovedné rozhodovanie.

Jednou z úloh finančného vzdelávania je zabezpečiť orientáciu a prehľad vo finančných produktoch a službách. Na druhej strane je však potrebné rešpektovať zásadu všeobecnosti, aby vo vyučovaní neprichádzalo k propagácii konkrétnych produktov, služieb a inštitúcií.

Výučba je prednostne zameraná na získavanie zručností a rozvíjanie stratégií pre život:

- Ukazovať rozmanitosť ponuky produktov, služieb a inštitúcií – do vyhľadávania rozmanitých finančných produktov a služieb sú zapojení samotní žiaci.
- Venovať sa so žiakmi porovnávaniu podobných produktov a služieb, z ktorých žiaci vyberajú tie najvýhodnejšie pre danú situáciu.
- Sledovať so žiakmi vývoj niektorých produktov alebo služieb v čase.
- Rozvíjať stratégiu smerujúcu k informovanému rozhodovaniu podľa zásady „produkty, služby a inštitúcie sa menia, zručnosti ostávajú“ (napr. žiaci majú za úlohu vybrať najvýhodnejší úver pre modelovú rodinu s istými parametrami).

Akcentujeme pritom:

- Naučiť žiakov identifikovať dôležité informácie
- Využívať autentické materiály – reklamné letáky, inzeráty, komerčné ponuky.
- Precvičovať so žiakmi čítanie s porozumením – uplatňujte rôzne metódy podporujúce čítanie s porozumením (napr. I.N.S.E.R.T., čítanie s predvídaním, podvojný denník).
- Spolu so žiakmi vyhľadávať varovné signály klamlivých ponúk (drobné písmo, neprehľadnosť zmluvy).

Finančné vzdelávanie sa prelína viacerými vzdelávacími oblasťami i prierezovými témami. K žiakom sa teda dostáva rôznymi spôsobmi. Finančná gramotnosť pri začlenení do vzdelávacieho procesu vyžaduje istú mieru koordinácie (napr. spoločné pracovné porady kolegov, predmetové komisie môžu priniesť informácie o prelínaní vzdelávacieho obsahu, inšpiráciu).

Finančne gramotný absolvent základnej školy sa bude vedieť orientovať na svojej úrovni v súčasnom finančnom svete a dosiahne znalosti, zručnosti a hodnotové postoje potrebné k tomu, aby dokázal finančne zabezpečiť seba a svojich najbližších.

Žiak sa bude učiť formou hier, pracovných listov a on-line aplikácií. Na konkrétnych príkladoch sa bude orientovať v oblasti peňazí, cien a finančných produktov tak, aby bol schopný zodpovedne viesť rodinný rozpočet a aktívne vystupovať na trhu finančných produktov a služieb.

Keďže vyučovanie spočíva najmä vo vzájomnej komunikácii medzi učiteľom a žiakom, medzi žiakmi navzájom, žiak:

- ✓ sa učí samostatne vyhľadávať a triediť informácie z rôznych zdrojov
- ✓ bude vybavený poznatkami a schopnosťami potrebnými pre jeho aktívne zapojenie do života
- ✓ zoznamuje sa so základnými pojmami z oblasti finančnictva
- ✓ učí sa využívať svoje schopnosti viesť zodpovedne svoje financie
- ✓ formou osobného prežívania a vlastných skúseností sa žiaci zoznamujú s problematikou finančného sveta
- ✓ formou hry sa zoznamuje s konkrétnymi pojmami a javmi, ktoré sa vzťahujú k problematike finančnej gramotnosti

Všeobecným cieľom je vychovať finančne gramotného človeka, ktorý sa orientuje v súčasnom finančnom svete a dosiahne znalosti, schopnosti a hodnotové postoje potrebné k tomu, aby sa dokázal finančne zabezpečiť.

Vyučovanie je zamerané predovšetkým na rozvíjanie matematického myslenia, ktoré vedie k zodpovednému rozhodovaniu vo finančnej oblasti. Žiak by si mal uvedomiť, že ovládanie finančnej problematiky mu pomáha pri riešení bežných životných situácií a zvyšuje kvalitu jeho života.

Vzdelávacie ciele:

Žiak –

- orientuje sa v bankových službách
- používa bežné pracovné nástroje
- stanoví cenu, rozpozná bežné cenové triky
- rozlíši pravidelné a nepravidelné príjmy a výdaje, stanoví rozpočet v domácnosti
- navrhne ako využiť voľné finančné prostriedky v domácnosti
- pozná práva a povinnosti spotrebiteľa

Požiadavky na výstup

Kompetencie k učeniu. **Žiak:**

- efektívne vyhľadáva
- samostatne spracováva výpisky a práce rozsiahlejšieho charakteru
- aktívne využíva rôzne zdroje informácií

Kompetencie k riešeniu problému. **Žiak:**

- porozumie úlohe, určí jadro problému a navrhne spôsob jeho riešenia
- problém analyzuje z rôznych hľadísk, pri jeho riešení postupuje systematicky
- pri riešení problému identifikuje rizikové miesta, vyvíja nové hypotézy, ak sa predchádzajúce ukázali mylné
- zmení svoje závery na základe nových informácií, alebo zmenených podmienok

Kompetencie ku komunikácii. **Žiak:**

- vyjadruje sa primerane účelu jednania a situácie, vhodne sa prezentuje
- svoje myšlienky formuluje súvisle a zrozumiteľne, ústne aj písomne
- formuluje a obhajuje svoje názory a postoje
- vyjadruje sa a vystupuje v súlade so zásadami kultúry prejavu a chovania

Personálne a sociálne kompetencie. **Žiak:**

- odhaduje dôsledky svojho konania
- stanovuje si ciele a priority podľa svojich schopností
- overuje si získané poznatky
- kriticky zvažuje názory, postoje a chovanie iných ľudí
- je schopný adaptovať sa na meniace životné a pracovné podmienky, je pripravený riešiť
- svoju sociálnu a ekonomickú situáciu
- pracuje v tíme
- prijíma zodpovedne plní určené úlohy
- v tíme predkladá svoje návrhy, nezaujato zvažuje názory iných

Občianske kompetencie. **Žiak:**

- pracuje zodpovedne, samostatne a iniciatívne vo vlastnom záujme
- dodržiava zákony, rešpektuje práva druhých
- pracuje v súlade s morálnymi princípmi a zásadami spoločenského chovania
- uznáva hodnotu života, uvedomuje si zodpovednosť za vlastný život a spoluzodpovednosť za život a zdravie iných

Matematické kompetencie. **Žiak:**

- efektívne aplikuje matematické postupy pri riešení praktických úloh v bežných situáciách

Kompetencie využívania IKT. **Žiak:**

- ovláda základy práce s PC

- otvorených zdrojov
- je schopný posúdiť informácie z rôznych zdrojov

Stratégia vyučovania

Preferujeme tieto vyučovacie metódy:

- praktické cvičenia
- modelové situácie

Kritériá hodnotenia žiakov

V procese diagnostiky a hodnotenia žiakov uplatňujeme rozličné metódy a formy s cieľom poskytnúť žiakovi šancu dosiahnuť úspech. Žiak sa aktívne zapája do procesu hodnotenia.

Do celkového hodnotenia sa započítava:

- ❖ vedomosti a schopnosti
- ❖ aplikácia teórie do praxe
- ❖ práca na hodine
- ❖ schopnosť pracovať v skupine

Základná škola, Školská 840, 930 37 LEHNICE, tel. 031 558 61 91, www.zslehnicelov.edupage.org

Finančná gramotnosť v ŠKD

Využitie finančnej gramotnosti v ŠKD v jednotlivých záujmových činnostiach.

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia: **Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybratie a stanovenie životných priorit a východísk zabezpečenia životných potrieb.**

Čiastkové kompetencie:

- Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
- Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
- Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Pomenovať základné ľudské hodnoty.

Pomenovať základné ľudské potreby.

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny.

Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Opísať príklady bohatstva a chudoby.

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Vedieť stručne popísať ekonomickú sféru človeka a rodiny.

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia: **Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.**

Čiastkové kompetencie:

- Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviest' príklady finančných rozhodnutí a ich možných dôsledkov.

Uviest' príklady, ako byť finančne zodpovedným mladým človekom.

Čiastková kompetencia 2: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti.

Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele.

Vymedziť jednotlivé kroky pomocou zhodnotenia alternatív.

Používať rozhodovanie pri krátkodobých cieľoch.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia: **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.**

Čiastkové kompetencie:

- Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- Identifikovať zdroje osobných príjmov.
- Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
- Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Čiastková kompetencia 2: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať svoju predstavu, čo sú to osobné príjmy človeka.

Čiastková kompetencia 3: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť na jednoduchom príklade vzťah človeka a rodiny k peniazom.

Čiastková kompetencia 4: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti, inšpirované úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť príklady úspešnosti a neúspešnosti človeka v živote.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia: **Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.**

Čiastkové kompetencie:

- Vypracovať osobný finančný plán.
- Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
- Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
- Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Očakávania, že žiak je schopný:

Porozprávať, aké môžu byť výdavky na domácnosť a aké môžu byť zdroje príjmov v domácnosti.

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť svoju predstavu o tom, čo je majetok.

Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia.

Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Očakávania, že žiak je schopný:

Porovnať ceny rovnakého výrobku v dvoch rôznych obchodoch.

Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia: **Udržanie výhodnosti, požíčkovanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

Čiastkové kompetencie:

- Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
- Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zdĺžením alebo ako ich zvládnuť.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať situácie, kedy si človek peniaze / predmety nakupuje a kedy si ich požičiava.

Popísať dôsledky oboch možností.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať práva žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať, aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičia obľúbenú osobnú vec iného človeka.

Opísať postup, ako si môže človek opätovne získať dôveru požičiavajúceho, ak stratil alebo poškodil požičanú osobnú vec.

Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Očakávania, že žiak je schopný:

Porozprávať o tom, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia: ***Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.***

Čiastkové kompetencie:

- Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
- Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
- Zhodnotiť investičné alternatívy.
- Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať svoju predstavu o tom, ako človek môže sporiť.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Uviesť svoju predstavu o tom, čo je možné považovať za investíciu.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, prečo je dobré ukladať peniaze vo finančnej inštitúcii.

Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, na čo by človek mohol minúť väčšiu sumu peňazí, ktorú si našetрил v peňažnej inštitúcii.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia: ***Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.***

Čiastkové kompetencie:

- Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

- Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.
- Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Čiastková kompetencia 1: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

Opísať na jednoduchých príkladoch existenciu vonkajších vplyvov na človeka.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vedieť uviesť na príkladoch význam starých rodičov v rodine.

Pochopiť význam ich dôstojného postavenia, vyjadreného zdravím a sociálnou istotou.

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Vysvetliť, prečo sa ľudia potrebujú poistiť a na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje.

Koordinátor pre finančnú gramotnosť: Mgr. Mikuláš Zemanek

V Lehniciach, 1.9.2014

Schválil: PaedDr. Jarmila Hanidžiarová
Riaditeľka školy